Plaatselijke aanduiding monument

Stationsplein 26

Aanwijzingsbesluit
n.t.b

ID-code
3168

Redengevende omschrijving van het monument

INLEIDING

Het stationsgebied raakte zwaar beschadigd tijdens de Tweede Wereldoorlog. In het wederopbouwplan wijzigde het gebied door een wijziging in het stratenplan en een ander type bebouwing. Het station keerde terug op de oude plek met de toren in de zichtlijn van de Van Schaeck Mathonsingel. De Spoorstraat werd iets naar het noorden verlegd. Daarvoor in de plaats kwam na 1961 het tunneltracé (de Tunnelweg met de Burg. Hustinxstraat) waaraan vrijstaande gebouwen met kantoren en bijzondere bestemmingen kwamen te staan. Tegenover het station en stationsplein was bebouwing gereserveerd voor kantoren, commercieel getinte gebouwen en 'zakelijke instellingen' met een 'royale frontlengte'. Dit brede front zou het plein als het ware omarmen. Aan de Van Schaeck Mathonsingel zou 'de grote allure van het Keizer Karelplein moeten worden gecompleteerd.'

Een van de drie architecten van Stationsplein 26, J. Boks, ontwierp tussen 1946 en 1948 het opmerkelijke gebouw Bouwcentrum in Rotterdam. Het is opgetrokken in een shake-handsstijl en heeft de rijksmonumentenstatus. In 1952 was Boks verantwoordelijk voor de uitbreiding van tuindorp Heijplaat, een traditionalistisch ontwerp van zijn hand. Stationsplein 26 markeert een opmerkelijke wending in de stijl van Boks en van het bureau J. Boks, W. Eijkelenboom en A. Middelhoek uit Rotterdam. Het is een kantoor- en appartementengebouw in modernistische stijl ontworpen in 1960-1962. A. Middelhoek was de projectarchitect. Eijkelenboom en Middelhoek gingen op in EGM architecten dat tussen 1967-1970 de uitbreiding van het Bouwcentrum op het Weena in Rotterdam ontwierp. EGM is een nog bestaand en veel gevraagd architectenbureau.

OMSCHRIJVING VAN HET MONUMENT

Kavel gelegen tussen het Stationsplein, de Van Oldenbarneveltstraat en de Van Schaeck Mathonsingel, waarop een fors T-vormig bouwvolume bestaande uit een schijf georiënteerd op het Stationsplein en een laagbouwdeel haaks op de achtergevel. Het gebouw is onderkelderd, respectievelijk acht en twee bouwlagen hoog en plat afgedekt. De kantoorruimte bestrijkt de begane grond en eerste verdieping van de schijf en het volledige laagbouwdeel. In de vijf resterende bouwlagen van de schijf zijn vier bouwlagen gevuld met maisonnette woningen en de bovenste bouwlaag met galerijflats. De entree van het kantoorgedeelte is aan het Stationsplein; de woningentree aan de Van Schaeck Mathonsingel waar een trappenhuis drie galerijen ontsluit. Beide entrees en de kelderlaag onder de schijf zijn in 2000 gewijzigd.

Modernistische verschijningsvorm door de strakke vliesgevels van platen travertin met in hoogte verschillende strookvensters in stalen tuimelramen, soms in een verspringende en asymmetrisch onderlinge verhouding. In de eenvoudige opzet zijn het trappenhuis en de galerijen op verrassende wijze toegevoegd en vormgegeven. Dat geeft het gebouw een sculpturale kwaliteit en alzijdigheid.

Vervolgvel
1

De stapeling van verschillende functies in het schijfvolume is afleesbaar aan de venstermaten: op de begane grond en eerste verdieping stroken kantoorvensters met in het midden op de begane grond de kantoorentree, in de tweede tot en met de vijfde bouwlaag stroken lage slaapkamervensters met loggia's en stroken hogere woonkamervensters, om en om. Tot slot een strook woonkamervensters. De indeling van de achtergevel is gelijk, uitgezonderd de entreedeuren van de woningen. Deze verspringen ten opzichte van elkaar door de verschillende functies van de bouwlagen. De galerijen zijn strak op de achtergevel 'geplakt'. Ze steken voorbij de zuidelijke zijgevel ten behoeve van een stalen vluchttrap.

Aan de noordzijde staat het trappenhuis in een lijn met het schijfvolume. Onderaan steekt een verglaasde entree uit de gevellijn. De trappenhuisramen staan in korte verticale en horizontale lijnen. In de zijgevel van de schijf zit een verticale lijn keukenramen. In een horizontale lijn over de schijf en de teruggelegen laagbouw lopen kantoorvensters. De afwisseling maakt de noordgevel speels en asymmetrisch. De zuidgevel heeft dezelfde indeling als de noordgevel, behalve dat de zijgevel van de hoogbouw gesloten is.

Aan de noordzijde zit in het laagbouwdeel een kantoorentree die na 2000 is aangebracht. Wanneer precies is onbekend. In 2000 is in de pui van de woningentree een brievenbussenkast aangebracht, waarbij de entreedeur naar links is verschoven.

De entree aan het Stationsplein is gewijzigd. De oorspronkelijke entree aan het Stationsplein was een travee breed, met een bordes en recht daarvoor trappen en een rechte luifel, met een vormgeving in de trant van het dak van de woningentree. Het bordes is in de loop van de tijd verbreed. De trappen zijn in lijn met de gevel links van het bordes geplaatst met een hellingbaan. De huidige situatie dateert uit het jaar 2000. De luifel is opstaand, transparant en hangt aan twee witte palen. Het bordes is weer smal met trappen recht voor het bordes en een hellingbaan links van het bordes. Deze verbouwing van de entree was een onderdeel van het uitgraven van de kelderverdieping zoals eerder beschreven.

Interieur
Interieurbezoek heeft niet kunnen plaats vinden. Onderstaande interieurbeschrijving is gebaseerd op archiefstukken en waarneming van buitenaf. De kelder onder de laagbouw was bestemd voor de berging van technische installaties, fietsen en boxen van de woningen. De beide bouwlagen van de laagbouw bestonden uit kantoorvertrekken aan beide zijden van een gang. De huidige situatie is dat de gang is verwijderd. Onder het schijfvormige volume diende de kelder als archiefruimte en garderobe. De begane grond was door een muur in twee compartimenten gescheiden: links de afdeling mutatie, rechts de entreehal met toiletten en kantoortrappen. In beide compartimenten zat een deur in de achtermuur naar de laagbouw. De eerste verdieping was bestemd voor een vergaderzaal, voor directie- , secretariaats- en kantoorvertrekken en voor een kantine. In 2000 is het maaiveld voor de voorgevel en de noordelijke zijgevel van de schijf afgegraven en zijn souterrainvensters geplaatst. Op deze manier is van het souterrain een vergaderruimte met daglicht gemaakt.

WAARDERING
Cultuurhistorische waarde als uiting van een destijds voor Nijmegen experimentele woonvorm met stadse allure. Voor het eerst werd in een kantoorgebouw ook gewoond, in een nieuw type woning, de maisonnette-woning. Architectuurhistorische waarde als goed en gaaf voorbeeld van modernistische wederopbouwarchitectuur naar ontwerp van A. Middelhoek met strakke vormen, heldere lijnen, 'lichte'

Vervolgvel
2

materialen en zorgvuldige detaillering. De entreepartij uit 2000 is hierop een stijlbreuk.
Architectuurhistorische waarde omdat het gebouw staat in de beginfase van een ontwikkeling van het bureau J. Boks, W. Eijkelenboom en A. Middelhoek naar een modernistische ontwerpwijze. Het bureau groeide uit tot een bureau met (nog steeds) landelijke bekendheid. Stedenbouwkundige waarde als onderdeel van een karakteristiek bebouwingspatroon, namelijk een reeks schijfvormige torens die het stationsplein als een hoge wand afbakenen en het gebied een grootstedelijk elan verlenen.

Bronnen:
Atlas van de wederopbouw, Nederland 1940-1965. Ontwerpen aan land en stad, A. Blom (red), nai 010 uitgevers, 2013
Rapport Wederopbouw Nijmegen centrum. Deel 1: inventarisatie, 2003
Rapport Wederopbouw Nijmegen centrum. Deel 2: waardering en beleid, 2005
Gebouwendossier Regionaal Archief Nijmegen

[einde omschrijving]

Kadastrale tenaamstelling	gegevens december 2021
Kadastrale aanduiding	
Gemeente:	Nijmegen
Sectie:	B
Nummer(s):	5147

foto's op vervolgblad

Vervolgvel
3

Vervolgvel
4

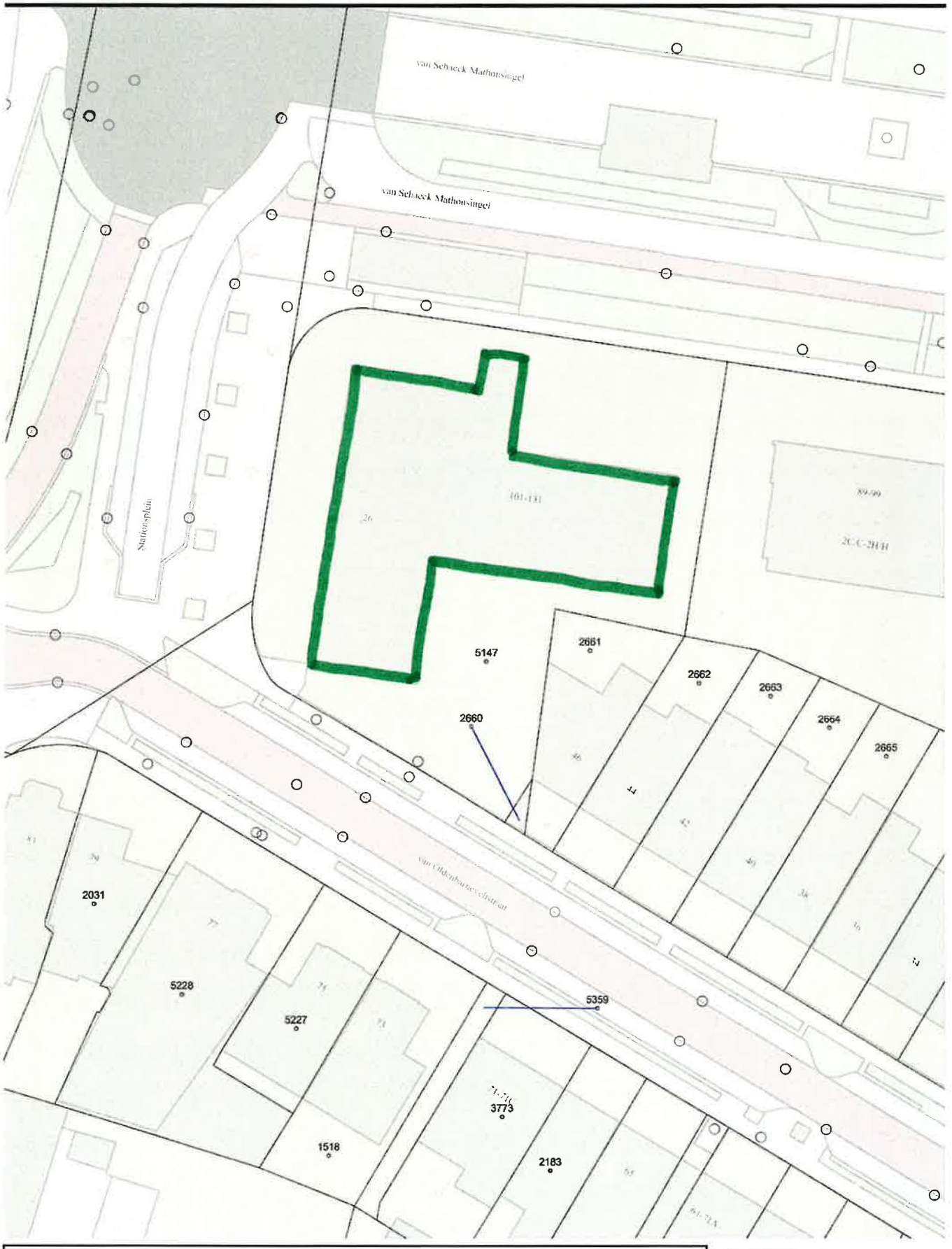
Vervolgvel
5

Vervolgvel
6

Vervolgvel
7

Monumentenregister Nijmegen

Stationsplein 26, ID-code 3168

2022-02-08

0 10 20m

Schaal 1:500

Nijmegen